

Nnyanzi gegn Bretlandi

Dómur frá 8. apríl 2008

Mál nr. 21878/06

3. gr. Bann við pyndingum

8. gr. Friðhelgi einkalífs og fjölskyldu

Útlendingar. Hælisúmsókn. Brottvísun.

1. Málsatvik

Kærandi, Evarista Evelyn Nnyanzi, er ríkisborgari Úganda, fædd árið 1965, og búsett í London. Hún kom til Bretlands frá Úganda 27. september 1998, sótti þar um hæli og hefur dvalist í landinu síðan. Kærandi stundar nám í endurskoðun í London, er virk í kirkjustarfi og á unnusta í Bretlandi. Hún þjáist af astma. Móðir kæranda og yngri systkini eru búsett í Kenýa.

Kærandi er dóttir Evaristo Nnyanzi, fyrrum ráðherra í Úganda og aðalgjaldkera lýðræðisflokksins þar í landi. Árið 1986 var faðir kæranda handtekinn þegar ríkisstjórn hans var steipt af stóli af andspyrnuhreyfingunni í Úganda. Frá árinu 1998 hefur hann setið í gæsluvarðhaldi vegna gruns um föðurlandssvik. Árið 1987 var kærandi handtekin þegar hún gerði tilraun til að heimsækja föður sinn í fangelsi í Úganda. Hún var yfirheyrð og haldið í sólarhring. Kærandi flúði úr haldi eftir að hafa gert sér upp veikindi og fengið leyfi til að leita til læknis. Hún var í felum þar til faðir hennar var leystur úr haldi síðla árs 1987. Í október 1996 var talið að faðir hennar hefði flúið til Kenýa. Kærandi hélt ásamt fjölskyldu til Kenýa en sneri aftur til Úganda í janúar árið 1997. Í lok árs var hún handtekin og yfirheyrð um dvalarstað föður síns og var vegabréf hennar gert upptækt. Kærandi varð sér úti um annað vegabréf í eigin nafni en með röngum fæðingardeggi. Í júlí árið 1998 hélt hún aftur til Kenýa en kom fljótt aftur til baka.

Í september árið 1998 keypti kærandi flugmiða til Bretlands og fékk um leið útgefna ferðamannaáritun enda tilgangur ferðarinnar upphaflega ferðalag. Í lok september sama ár gerðu óeinkennisklæddir lögreglumenn húsleit heima hjá kæranda í leit að sönnunargögnum. Í kjölfarið yfirgaf kærandi Úganda og kom til Bretlands þann 27. september s.á. þar sem hún lagði fram hælisúmsókn. Rétt rúmu ári síðar, eða þann 21. nóvember 1999, var úmsókninni hafnað. Vísað var til þess að hún hefði ekki sjálf tekið virkan þátt í stjórnámum í Úganda og að á tímabilinu frá því að föður hennar var sleppt úr haldi árið 1987 og þar til húsleit var gerð árið 1998 hefði kærandi ekki átt í teljandi vandræðum í Úganda. Vísað var til þess að kærandi hefði tæpast getað yfirgefið Úganda með hefðbundnum hætti hefðu yfirvöld ætlað að aðhafast eitthvað gegn henni. Kærandi kærði þessa ákvörðun en án árangurs.

Kærandi byggði m.a. á því fyrir breskum yfirvöldum að brottvísun hennar bryti í bága við sáttmálann og innlenda mannréttindalöggjöf en því var hafnað. Í febrúar árið 2005 var hún hneppt í varðhald til að tryggja brottflutning hennar úr landi. Í lok mars árið 2006 var beiðni hennar um sérstaka heimild til dvalar í landinu einnig hafnað. Í kjölfar þess að breskum yfirvöldum var tilkynnt um að Mannréttindadómstóllinn tæki málið fyrir var kærandi leystur úr haldi og veitt tímabundin heimild til að dveljast í landinu. Var það bundið því skilyrði að hún tilkynnti sig til stjórnvalds á tveggja vikna fresti. Þessi ákvörðun var tekin vegna beiðni Mannréttindadómstólsins um bráðabirgðaráðstafanir á grundvelli 39. gr. málsmeðferðarreglna dómstólsins um að kærandi fengi að dveljast í landinu þar til dómstóllinn kæmist að niðurstöðu.

2. Meðferð málsins hjá Mannréttindadómstólnum

Kæran

Kærandi hélt því fram að brottvísun hennar til Úganda bryti í bága við réttindi hennar samkvæmt 3. gr. sáttmálans um bann við pyndingum, 5. gr. um rétt til frelsis og mannhelgi og 8. gr. um friðhelgi einkalífs og fjölskyldu.

Niðurstaða

Um 3. gr.: Dómstóllinn benti á að alvarlegasta form ofsókna sem kærandi hefði orðið fyrir í Úganda áður en hún fór til Bretlands, hefði verið handtaka, sólarhringslangt varðhald í kjölfarið ásamt yfirheyrslu. Tekið var fram að því hefði aldrei verið haldið fram að kærandi hefði sætt illri meðferð í varðhaldinu, henni hefði jafnvel verið veitt heimild til að leita lækniáðstoðar í kjölfar kvartana um veikindi. Af þessum sökum taldi dómstóllinn varðhaldið ekki hafa verið þess eðlis að það félli undir gildissvið 3. gr. sáttmálans. Að mati dómstólsins bar sjálfviljug endurkoma kæranda til Úganda vott um að neikvæð áhrif varðhaldsins væru takmörkuð.

Dómstóllinn benti jafnframt á að fram til ársins 1997 hefðu stjórnvöld ekki haft nein afskipti af kæranda. Að auki hefði hún ekki orðið fyrir neinu áreiti af þeirra hálfu eftir að hún sneri aftur til Úganda í janúar það ár þar til í árslok þegar hin meinta yfirheyrsla hafði átt sér stað. Í kjölfarið hafði kærandi getað orðið sér úti um nýtt vegabréf í eigin nafni, sem gerði henni kleift að ferðast, án nokkurra vandkvæða, til Kenýa í júlí árið 1998 og aftur til Úganda.

Að mati dómstólsins bæru áform kæranda um að halda til Bretlands sem ferðamaður vott um það að hún óttaðist ekki ástandið í Úganda áður en lögreglan birtist á heimili hennar. Einnig var vísað til þess að hvorki kærandi né aðrir fjölskyldumeðlimir virtust hafa sætt illri meðferð á meðan á húsleitinni stóð. Nokkrum dögum síðar tókst svo kæranda, hindrunarlaust að því er virtist, að yfirgefa landið á eigin vegabréfi.

Dómstóllinn vísaði einnig til þess að faðir kæranda hefði verið í varðhaldi í Úganda hátt í tíu ár. Ef það hefði verið vilji stjórnvalda að afla sér frekari upplýsinga um hann frá kæranda þá hefðu þau væntanlega verið búnin að gera það áður en þau hnepptu föðurinn í varðhald. Einnig vísaði dómstóllinn til þess að ekki hefðu verið færð rök fyrir því að kærandi hefði meiri vitneskju um störf föður síns á vettvangi stjórnmálanna en hann sjálfur, sér í lagi þar sem kærandi hefði verið utan landsteinanna í næstum tíu ár.

Með vísan til framangreinds var það mat dómstólsins að engin veruleg rök hefðu verið færð fyrir því að líklegt yrði að stjórnvöld í Úganda myndu skipta sér af kæranda né líkur á að hún yrði áreitt af þeirra hálfu við endurkomu til landsins. Dómstóllinn benti á að kærandi tæki ekki virkan þátt í stjórnmálum í Úganda. Þessu til stuðnings vísaði hann til skýrslna þar sem tekið var fram að jafnvel þeir sem tækju þátt í stjórnmálum að litlu leyti, væru ekki einu sinni í hættu að þessu leyti. Dómstóllinn taldi því enga ástæðu til að ætla að aðili, sem aldrei hefði verið virkur í stjórnmálum, ætti það á hættu að vera áreittur eingöngu á grundvelli þess að ættingi væri viðloðandi stjórnmál. Að teknu tilliti til almenns ástands í Úganda var það álit dómstólsins að engin þungvæg rök hefðu verið færð fyrir því að brottvísun leiddi til þess að kærandi ætti á hættu pyndingar, ómannúðlega eða vanvirðandi meðferð eða refsingu. Var það því einróma niðurstaða dómstólsins, að brottvísun kæranda til Úganda leiddi ekki til þess að brotið væri í bága við ákvæði 3. gr. sáttmálans um bann við pyndingum.

Um 5. gr.: Dómstóllinn taldi ekki sérstakt álitaefni vera uppi um hugsanlegt brot á 5. gr. sáttmálans.

Um 8. gr.: Dómstóllinn taldi ekki þörf á að ákvarða hvort nám kæranda, þátttaka hennar í kirkjustarfi og samband í ótilgreindan tíma við einstakling af gagnstæðu kyni, teldist vera einkalíf í skilningi 8. gr. sáttmálans. Teldist það vera einkalíf eigi að síður, þá var brottvísun hennar úr landi í samræmi við lög og í þágu lögmæts markmiðs, þ.e. til að viðhalda og framkvæma innflytjendaeftirlit. Hvað varðaði vægi milli nauðsynjar á takmörkun á rétti kæranda til einkalífs og þeirra almannahagsmuna sem fælust í skilvirku innflytjendaeftirliti þá taldi dómstóllinn að brottvísun kæranda gengi ekki of langt til að ná því markmiði. Kærandi var ekki búin að koma sér fyrir með varanlegum hætti og hafði aldrei verið veitt nokkurs konar heimild til að dveljast í Bretlandi. Dvöl í landinu á meðan beðið var niðurstöðu hælisumsóknar hennar og um kröfur hennar um að brotið væri á mannréttindum, hefðu verið á grundvelli tímabundinna heimilda. Brottvísun kæranda í kjölfar niðurstaðna um framangreint hefði ekki verið óhófleg vegna meintra tafa stjórnvalda við málsmeðferðina. Kærandi hafði m.a. haldið því fram að hætta yrði á að brottvísun leiddi til þess að astmaeinkenni hennar myndu aukast verulega, sér í lagi vegna streitu og gæti hugsanlega leitt til neikvæðra áhrifa fyrir líkamlegt og andlegt ástand hennar. Dómstóllinn féllst ekki á að þetta gæti leitt til þess að brotið væri á rétti kæranda samkvæmt 8. gr. sáttmálans.

Með vísan til framangreinds var það einróma niðurstaða dómstólsins, að brottvísun kæranda til Úganda leiddi ekki til þess að brotið væri á rétti hennar til friðhelgi einkalífs og fjölskyldu samkvæmt 8. gr. sáttmálans.